

Markom i žigom

Završen Festival Hrvatske u Francuskoj

Apoksiomen zvijezda Louvrea

Napisala: **Dunja Majnarić Radošević**
 Foto: **Muzej HT-a**

U vrijeme skorašnjeg pristupanja Republike Hrvatske Europskoj Uniji započeo je i projekt međunarodne kulturne suradnje Francuske i Hrvatske. U Francuskoj se od 1985. održava manifestacija "Kulturna sezona", u okviru koje se ugošćuje po jedna zemlja partner. Hrvatskoj je kao prvoj zemlji Jugoistočne Europe prošle godine pružena prilika da sudjeluje u tom programu.

Ministrica kulture Andrea Zlatar Viočić istakla je da je to "prvi projekt u kojem je u direktnoj suradnji bilo nekoliko hrvatskih ministarstava te je ujedno najveći iskorak Hrvatske na europsko kulturno i gospodarsko tržište. Riječ je o uspostavljanju kontinuiranih odnosa partnerskih institucija dviju zemalja (...), a ne o jednokratnom događaju".

Seadeta Midžić (savjetnica za kulturu u Veleposlanstvu RH u Parizu) i Isabelle Delage (Francuska), izbornice ove prezentacije, ističu da je Hrvatska "istinski dragulj europskog kulturnog nasljeđa" kojem je "povijest dala posebno mjesto u

srcu stoljetnog teritorija, okruženog trima dominantnim regijama: Središnjom Europom, Sredozemljem i Balkanom".

Hrvatska je kultura predstavljena u Francuskoj od rujna 2012. do početka 2013., pod službenim nazivom "Croatie, la voici! - Festival de la Croatie en France" (Hrvatska, ovdje! - Festival Hrvatske u Francuskoj). Tako su "blistavi komadići hrvatske baštine" - od glazbe, vizualnih umjetnosti preko kazališnih, književnih i filmskih dostignuća do turizma, sporta i gastronomije - predstavljeni u okviru 60 manifestacija na 45 lokacija u Francuskoj.

Između ostalog, izložena su djela Mladena Stilinovića - umjetnika koji je svojedobno svijetom pronio slavu ondašnjeg konceptualizma, upriličen je hommage Ivanu Picelju, jednom od najznačajnijih hrvatskih umjetnika 20. stoljeća, izloženi su plakati poznatog zagrebačkog dizajnera Borisa Bučana, itd. Predstavljeni su zagrebački Muzej prekinutih veza (koji je 2011. proglašen Europskim muzejom godine) i poznata Zagrebačka škola crtanog filma, a održana je i retrospektiva hrvatskog klasičnog filma. U programu su svoje mjesto našli i književni susreti te okrugli stol hrvatskih i francuskih filozofa.

Procjenjuje se da je kip od 22. studenoga 2012. do 25. veljače 2013. u frekventnom muzejskom prostoru vidjelo gotovo tri milijuna posjetitelja

U Musée Rodin postavljeno je 13 skulptura Ivana Meštrovića - Micheangela 20. stoljeća. Izložba je otkrila vezu Meštrovića i Rodina kroz dijalog njihovih najznačajnijih radova, kao i korespondenciju te Meštrovićeve pisane uspomene na Rodina.

Predstavljena je i srednjovjekovna umjetnost u Hrvatskoj, a u Reimsu izložba "Hrvatska glagoljica", čiji vrijedni izlošci, prema izboru akademkinje Anice Nator, "svjedoče o pripadnosti Hrvatske europskoj civilizaciji knjige".

Jedan od središnjih događanja Festivala Hrvatske u Francuskoj bilo je postavljanje antičkog brončanog kipa Apoksiomena u krilu Denon pariškog muzeja Louvrea, od 22. studenoga 2012. do 25. veljače 2013. Procjenjuje se da je kip u tom razdoblju u frekventnom muzejskom prostoru vidjelo gotovo tri milijuna posjetitelja. Izlaganjem u odjelu u kojem se nalaze nefrancuska umjetnička remekdjela, Apoksiomen je stavljen u kontekst cjelokupne povijesti europske skulpture, u koju se to izvanredno djelo, prema izjavama mnogih, savršeno uklopilo.

Hrvatski je Apoksiomen, podsjetimo, pronađen u podmorju Velih Orjula pokraj Lošinja. Belgijski sportski ronilac i amaterski fotograf René Wauters na 45 metara dubine otkrio je vrlo dobro očuvan brončani kip atlete, visok 192 cm. Ipak su se tijekom dugotrajnog ležanja na dnu mora na površini kipa nataložile naslage, a ponegdje su bili izraženi i korozivni procesi. U travnju 1999. Ministarstvo kulture RH organiziralo je vadenje kipa iz mora, a odmah potom skulptura je podvrgnuta procesu odsoljavanja. Krajem 2000. u Hrvatskom restauratorskom zavodu u Zagrebu počeo je iznimno zahtjevan i dugotrajan konzervatorsko-restauratorski postupak. U restauratorskim i istraživačko-analitičkim postupcima sudjelovali su i stručnjaci iz relevantnih institucija iz Firenze, Padove, Coma i Miamijsa na Floridi.

Analize su potvrdile da je kip raden u tehnici izgubljenog voska, karakterističnoj antičkoj metodi, a sastavljen je od sedam odvojenih dijelova, spajanih različitim tehnikama. Utvrđeno je da debljina brončanih stijenki varira od tri do pet milimetara, dok je na glavi, zbog guste kovrčave kose, debljina veća. U izradi kipa uočena je mjestimična razlika u korištenoj slitini, tj. upotreba olova u odnosu na bakar i kositar ukazuje više na standarde u grčkoj, nego u rimskoj bronci. Rezultati analiza pokazuju da je kip najvjerojatnije ukrcan u jednoj od grčkih luka u Maloj Aziji, a C14 pretrage datiraju ga u razdoblje između 20 godina prije Krista i 110 godina poslije Krista.

Poznati hrvatski arheolog prof. Ante Rendić - Miočević za filatelistički je prigodni list koji prati izdanje poštanske marke "Apoksiomen 2012.", sažeo i komentirao rezultate istraživanja vezanih uz brončani kip mladog, lijepog atlete sa strigilom (strigilo je čistač/naprava kojom se struže naslaga prljavštine i znoja s tijela). Postoji nekoliko razlika u mišljenjima o ovoj skulpturi, počevši od imena: naime, Apoksiomen je poznata Lisipova

skulptura atlete koji strigilom čisti svoju desnu ruku, a hrvatski brončani atlet obavlja drugačiju radnju, tj. čisti uprljano strigilo, pa stoga neki smatraju da nazivi ova dva djela ne mogu biti istovjetni. Dvojbe su višestruke: je li to osamnaestogodišnjak ili osoba zrelije dobi, je li boksač ili neki drugi sportaš, prikazuje li konkretnu osobu, itd., itd.

No, nedvojbeno je to vrlo kvalitetan i jedinstven primjerak antičke figuralne brončane plastike. Prema stilskim karakteristikama, grčki arhetip ove plastike trebao bi potjecati iz kasnog klasičnog ili ranog helenističkog razdoblja, dok je konkretni hrvatski "Atlet sa strigilom" kopija iz razdoblja kasnog helenizma i, prema svemu sudeći, "najkvalitetnija od osam poznatih replika grčkog izvornika". Skulptura poznata kao Apoksiomen izlagana je u zagrebačkom Arheološkom muzeju te u Firenci, Ljubljani i, neposredno prije pariškog Louvrea, u Muzeju Mimara u Zagrebu. Najavljeno je da će njegov trajni smještaj biti u posebno uređenom izložbenom prostoru u Malom Lošinjju.

Hrvatska pošta uočila je značaj tog jedinstvenog primjerka antičke figuralne

brončane plastike u našim prostorima te je 9. svibnja 2012. izdala hrvatsku poštansku marku u seriji "Europa", s podnaslovom "Posjeti Hrvatsku". Autori ove izražajne poštanske marke su Ante i Marko Rašić, dizajneri iz Zagreba, a autor fotografije je Goran Saletto. Marka veličine 20,82 x 48,28 mm sa zupčanjem češljastim 14 tiskana je u 300.000 primjeraka na bijelom, gumiranom, samoljepivom papiru u višebojnom offsetu, u tiskari Zrinski u Čakovcu. Marka ima nominalu 7,10 HRK. Izdana je u arcima od 16 komada, a Hrvatska pošta je pritom izdala i prigodnu oмотnicu prvog dana (FDC). ●

